

самоконтроль, мотивацію, емпатію (вміння поставити себе на місце іншого) і соціалізацію (навички роботи з людьми).

Лідерство реалізується через використання таких соціальних інститутів, як форуми, асени та суди. Під *форумами* розуміються публічні слухання, дебати на телебаченні та в пресі, конференції, дискусійні клуби, на яких виявляються основні конфліктні ситуації, невирішені питання та проблеми. Прикладами *арен* можуть бути законодавчі органи, місцеві органи самоуправління, виконавчі комітети, органи студентського самоуправління, на яких приймаються і реалізуються певні рішення. В *судах* оцінюється правомочність рішень і дій з метою вирішення конфліктів. Функція лідера полягає в тому, щоб в силу необхідності використати силу судової влади для захисту прав студентів, для реалізації етичних принципів розвитку суспільства, посилення дії законів та норм.

Особливість ери знань полягає в тому, що збирання даних і використання інтелекту людей для перетворення цих даних у цінні знання повинні тривати безперервно і здійснюватися на кумулятивній основі. У міру глибшого проникнення економіки знань у суспільство, організації, що постійно навчаються, діставатимуть все більші конкурентні переваги. Але розвиток таких організацій неможливий без існування у них лідера, який не лише вчить інших, але й постійно навчається сам. Лідер повинен весь час знаходитися в процесі спілкування, взаємодії з іншими людьми, виходити назовні, щоб подивитися і вислухати нові ідеї.

Необхідно підкреслити, що лідерство не можна розглядати як досягнення формальної влади, як здатність керувати ситуацією при допомозі наказів. Тому управління і лідерство принципово розрізняються. Якщо завдання управлінця – здолати труднощі сьогоdnішнього дня, то задача лідера – бути сконцентрованим на майбутнє, орієнтуватись на довгострокові перспективи. Важливе завдання лідера – формування синергетичних ефектів спільної діяльності через використання принципів, правил і процедур прийняття колективних рішень і дій.

Таким чином, формування лідерських якостей майбутніх фахівців, їх здатності до самоудосконалення і самореалізації, є не просто задекларованою метою вищої школи, але й об'єктивною необхідністю сучасного економічного розвитку в епоху реформування суспільства в Україні, яке потребує активних, цілеспрямованих, освічених фахівців і патріотів своєї країни.

Рибак Г. І., ас.

*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПОЛКУЛЬТУРНА ОСВІТА ЯК ІНСТИТУТ СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ

Початок ХХІ століття характеризується глобалізацією світової економіки, що призводить до стирання кордонів між країнами, як наслідок, соціальні і

культурні сфери життя зазнають істотних змін. Характерна тенденція розвитку сучасного українського суспільства – це посилення його культурного різноманіття, що обумовлює необхідність пошуку нових підходів до виховання і навчання молоді. Гостро стоять задачі формування полікультурної особистості, тобто особистості, що володіє цілісним світоглядом, розвиненою лінгвістичною, географічною, правовою, художньо-естетичною свідомістю. Полікультурна освіта є важливим механізмом залучення молоді до рідної української та світової культур. В ході оволодіння гуманістичними цінностями різних народів створюються сприятливі умови для становлення культурно освіченої людини. Така людина вільно мислить, відкрита, толерантна особистість, здатна до усвідомленого морального вибору в світі різноманітних культурних цінностей, духовно-морального самовдосконалення і творчого саморозвитку. У системі полікультурної освіти така людина є носієм, зберігачем і ретранслятором кращих зразків рідної, української, та світової культур.

Охарактеризовані концептуальні положення дозволяють сформулювати мету, завдання та зміст полікультурної освіти студентів. Мета її – формування людини, здатної до активної та ефективної життєдіяльності в багатонаціональному і полікультурному середовищі, що володіє розвиненим почуттям розуміння і поваги інших культур, вмінням жити в мирі та злагоді з людьми різних національностей, рас, вірувань.

Відповідно завданнями полікультурної освіти і виховання є:

- глибоке і всебічне оволодіння студентами культурою свого народу, що є неодмінною умовою інтеграції в інші культури;
- формування уявлень про різноманіття культур у світі та в Україні, виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей, що забезпечує прогрес людства та умови для самореалізації особистості;
- виховання студентів у дусі миру, толерантності, гуманного міжнаціонального спілкування;
- залучення студентів у світову культуру, розкриття прискореного процесу глобалізації, тенденцій взаємозалежності країн і народів.

Разом з тим необхідно допомогти молоді виробити несприятливість до гірших зразків поп-культури, яка насаджує бездуховність, цинізм, жорстокість, меркантилізм.

Полікультурне виховання можливе лише на основі активних і особистісно-орієнтованих методів навчання у вищій школі, коли молоді люди активно включаються в пізнавальну діяльність, долучаються до діалогу з культурою, з собою, однолітками, викладачами. Важливо, щоб зміст діалогу ставив їх в ситуацію вибору і підіймав життєво важливі питання, в ході яких вони вивчали б себе та інших, визначали свої уподобання, симпатії і антипатії, самостійно будували зв'язки, приходили до певних висновків до узагальнень. Застосування таких методів виховання у вищій школі дозволить створити соціальне середовище, де формуватиметься майбутня еліта суспільства.